

TERAPIA RENALĂ DE SUBSTITUȚIE A BOLII CRONICE DE RINICHI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

RENAL REPLACEMENT THERAPY FOR CHRONIC KIDNEY DISEASE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Tănase Adrian ^{1,2}, Cepoida Petru ³, Gaibu Sergiu ², Cuiban Elena ², Iacob Sergiu ²

¹Catedra de urologie și nefrologie chirurgicală, USMF „Nicolae Testemițanu”;

²Secția de hemodializă și transplant renal, IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”;

³Î.C.S. „BB Dializa” S.R.L.

Rezumat

În urma deschiderii primei secții de hemodializă în 1981 și a implementării transplantului renal din 1982 pentru tratamentul insuficienței renale cronice terminale, terapia de substituție renală a progresat în Republica Moldova. Deschiderea de noi unități de dializă în țară, urmată de creșterea numărului de aparate de dializă, precum și progresele înregistrate în domeniul transplantului au contribuit la îmbunătățirea accesului la terapia renală de substituție, exprimată de creșterea incidenței și prevalenței pacienților care primesc tratament. Cea mai rapidă dezvoltare în domeniu s-a realizat în ultimul deceniu, după înființarea Agenției de Transplant în 2012 și demararea parteneriatului public-privat în dializă în 2015. Prevalența la dializă a stadiului terminal al bolii cronice de rinichi a crescut de la 120 la 1 mln locuitori în 2010, la 195,4 la 1 mln locuitori în 2018, iar prevalența pacienților cu transplant renal a crescut de la 9,5 la 27,1 la 1 mln locuitori în aceeași perioadă.

Summary

Following the establishment of the first haemodialysis unit in 1981 and the first kidney transplantation in 1982 for the treatment of end stage kidney disease, the renal replacement therapy has undergone progressive improvements in the Republic of Moldova. The establishment of new dialysis units in the country, followed by the increase of dialysis machines number, as well as the progress in the field of transplantation led to improvement of access to RRT, expressed by the increase of the incidence and prevalence of patients receiving RRT. The fastest development in the field was achieved during the last decade, after the establishment of Transplant Agency in 2012 and the beginning of Public-Private Partnership in dialysis in 2015. The prevalence of dialysis treated end-stage kidney disease increased from 120 pmp in 2010 to 195,4 pmp in 2018, and the prevalence of kidney transplant patients increased from 9,5 pmp to 27,1 pmp in the same period.

Introducere

Terapia renală de substituție a Bolii Cronice de Rinichi (BCR) în Republica Moldova a luat naștere odată cu deschiderea primei secții de hemodializă (8 locuri dializă) în Spitalul Clinic Republican, la 1 ianuarie 1981. Peste un an și jumătate, la 25 septembrie 1982, a fost efectuat primul transplant renal cu rinichi de cadavru în moarte biologică. Datele statistice privind tratamentul de substituție sunt înregistrate începând cu anii '90, când, paralel cu transplantul renal, au fost deschise secții de hemodializă în diverse instituții medicale (Spitalul municipal Bălți, Spitalul municipal „Sf. Treime”, Centrul Mamei și Copilului, Spitalul de Urgență, Spitalul raional Comrat, Spitalul raional Cahul). Astfel, în decurs de 20 de ani, numărul secțiilor de hemodializă s-a majorat până la 7, numărul de aparate „rinichi artificiali” - locuri dializă, de la 19, la 78. Concomitent, la dializă, la tratament s-au aflat de la 75 de pacienți în 1991, până la 400 de pacienți în anul 2011 (Figurile 1,2). Evident că creșterea numărului de pacienți tratați a fost destul de modestă și nu a permis asigurarea necesităților în conformitate cu datele statistice: prevalența la dializă a BCR st.terminal în 2010 a constituit 106,1 pacienți la 1 mln locuitori (în total 386 de pacienți). În același timp, în anul 2010 doar 103 pacienți noi au fost incluși în tratament cu hemodializă, ceea ce constituie 28,3 la 1 mln locuitori.

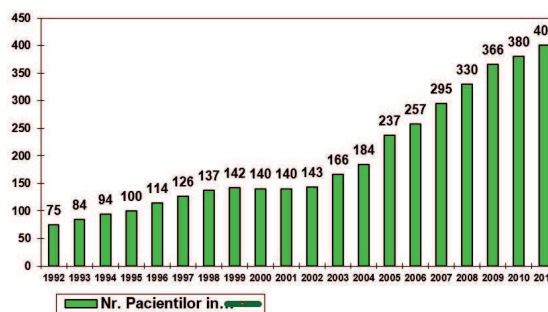

Figura 1. Evoluția serviciului de dializă din Republica Moldova în perioada anilor 1992-2011: numărul de pacienți cu BCR tratați în medie cu hemodializă.

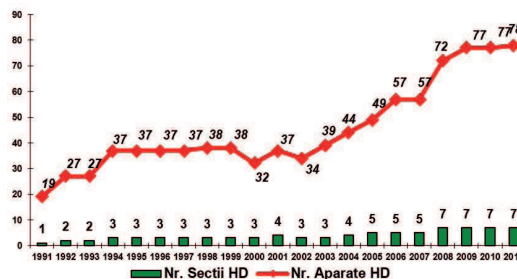

Figura 2. Evoluția serviciului de dializă din Republica Moldova în perioada anilor 1992-2011: numărul de secții de dializă și „locuri dializă”.

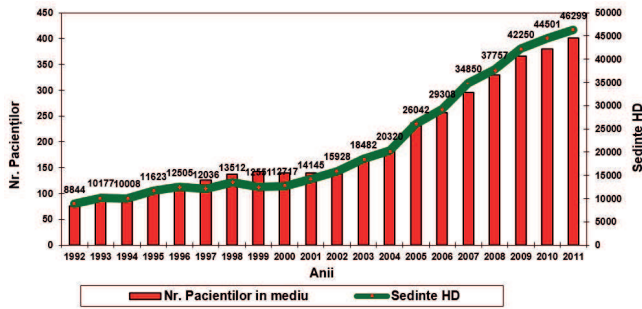

Figura 3. Evoluția serviciului de dializă din R. Moldova în perioada anilor 1992-2011: numărul de pacienți tratați, în medie; numărul de ședințe HD efectuate.

Începând cu anul 2012, după crearea Agenției de Transplant și reluarea intervențiilor chirurgicale legate de transplantul renal în conformitate cu actele legislative și normative la Legea RM privind „transplantul de organe, țesuturi și celule umane”, numărul pacienților supuși terapiei de substituție a început să crească preponderent din contul celor trasplantați, creșterea prin hemodializă fiind în continuare destul de lentă (Figura 3).

În anul 2015 a demarat proiectul Parteneriatului public-privat în dializă în R. Moldova, iar în ianuarie 2016 a fost deschis primul centru de dializă - „BB Dializa” în mun. Chișinău.

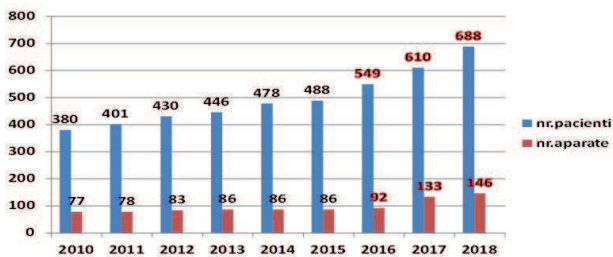
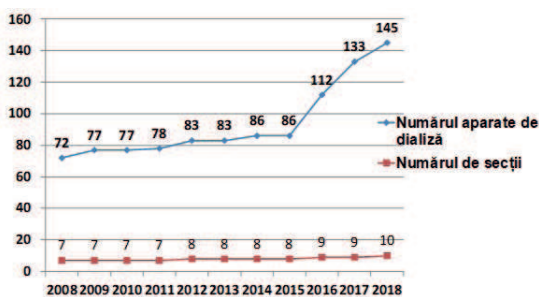

Figura 4. Indicii de activitate a serviciului de dializă din R. Moldova (nr. pacienți, nr. aparate de dializă), anii 2010-2018

Secții dializă la 1 mln populație – 2,9
Aparate dializă la 1 mln populație – 41,7

Figura 5. Numărul de secții și „locuri dializă” în perioada anilor 2008-2018 în R. Moldova

În anul 2018 a fost deschis al 2-lea centru de dializă „BB Dializa” în mun. Bălți. În decurs de 3 ani (2016-2018) numărul de „aparate de dializă” s-a majorat de la 86, la 145; numărul pacienților în stadiul terminal al BCR tratați concomitent a crescut de la 488, până la 688, iar numărul de ședințe efectuate a sporit de la 56130, la 85699. La finele anului 2018, 74,4% din numărul total de pacienți dializați au fost tratați în centrele de dializă „BB Dializa” (Figurile 3,4,5).

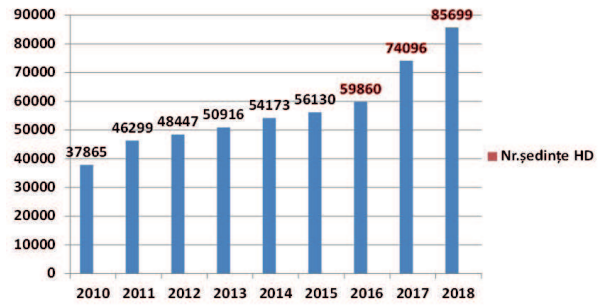

Figura 6. Numărul total de ședințe de hemodializă efectuate în perioada anilor 2010-2018

În perioada anilor 2012-2018 Secția transplant renal din SCR ”Timofei Moșneaga” a efectuat 85 de operații transplant renal, inclusiv 33 cu rinichi de la donator în viață și 52 de intervenții cu rinichi de cadavru în „moarte cerebrală”. Astfel, a fost posibil de a calcula dinamica indicilor terapiei de substituție renală în R. Moldova:

1. numărul pacienților cu BCR tratați prin hemodializă (HD) la 1 mln locuitori;
2. numărul pacienților cu transplant renal (TR) la 1 mln locuitori;
3. terapia de substituție renală la 1 mln locuitori în R. Moldova (HD + TR).

Tabelul 1

Terapia Renală de Substituție a Bolii Cronice de Rinichi în Republica Moldova, anii 2015-2018

Anii	Populația țării, mln	Nr. Secții/ aparate HD	Pacienți tratați cu HD, în medie		Pacienți în viață cu Transplant Renal		Terapia Renală de Substituție	
			În total	La 1 mln/ locuitori	În total	La 1 mln/ locuitori	În total	La 1 mln/ locuitori
2015	3,55	8/86	488	137,5	61	17,2	549	154,7
2017	3,5	9/133	610	174,3	90	25,7	700	200,0
2018	3,5	10/146	688	196,6	102	29,1	790	225,7

În Tabelul 1 sunt expuși indicii care permit calcularea metodelor de substituție renală în BCR, stadiul terminal. Luând în considerare datele statistice ale serviciului de dializă și transplant renal, începând cu anul 2012, terapia renală de substituție este redată în Figura 7. Reluarea intervențiilor chirurgicale legate de transplantul renal, deschiderea de noi secții de dializă în conformitate cu parteneriatul public-privat, a îmbunătățit considerabil indicii ce caracterizează terapia de substituție renală în R. Moldova. Cea mai mare creștere a serviciilor prestate, de circa 32,5%, se atestă în ultimii 3 ani.

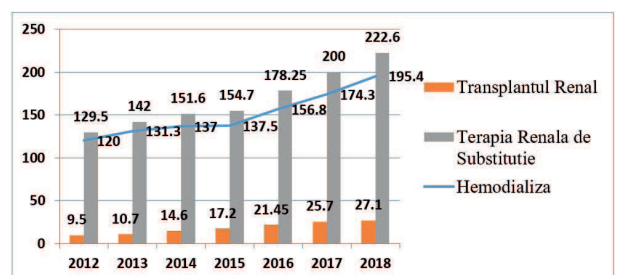

Figura 7. Terapia Renală de substituție în R. Moldova la 1 mln locuitori, anii 2012-2018.

Concluzii:

1. În perioada anilor 1991- 2015 rata de creștere a tratamentului cu hemodializă a pacienților cu BCR terminală în R.Moldova a fost insuficientă – circa 16 pacienți în medie pe an.

2. Începând cu anul 2016, după demararea proiectului „BB Dializa”, rata anuală de creștere a pacienților dializați s-a majorat cu 65-70 de pacienți pe an; În structura pacienților dializați, la finele anului 2018, din numărul total de pacienți, 76% sunt tratați în cele 2 secții „BB Dializa”.

3. Relansarea Transplantului Renal în anul 2012 a contribuit suplimentar la majorarea Terapiei Renale de Substituție în R.Moldova, constituind 9,5 pacienți la 1 mln locuitori cu TR în viață în 2012, până la 27,1 în 2018.

4. Prevalența pacienților tratați prin dializă s-a majorat în ultimii ani grație activității „BB Dializa” de la 137,5 pacienți la 1 mln locuitori în 2015, la 195,4 în 2018: o creștere în 3 ani de circa 31%.

5. Terapia Renală de Substituție în R.Moldova (TR + HD) s-a majorat în ultimii 7 ani de la 129,5 pacienți la 1 mln locuitori în 2012, la 222,6 pacienți la 1 mln locuitori în 2018.

6. Luând în considerare datele statistice din informațiile de specialitate, inclusiv registrul european ERA-EDTA, Terapia Renală de Substituție a BCR în R.Moldova necesită în continuare o extindere prin deschiderea de noi secții de dializă și intensificarea operațiilor de transplant renal.
